

Ermənistan silahlı qüvvələrinin 2016-cı ilin aprelində və 2020-ci ilin iyulunda Azərbaycan ərazilərində mülki şəxslərə qarşı törətdiyi cinayətlərlə bağlı sənədlər tədqiq edilib

Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, Davit İxçanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası mayın 29-da davam etdirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakimlər Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə, Camal Ramazanovdan və Anar Rzayevdən ibarət tərkibdə (ehtiyat hakim Günel Səmədova) keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən şəxslərin hər biri bildikləri dildə tərcüməçi, həmçinin müdafiələri üçün vəkillərlə təmin olunub.

İclasda təqsirləndirilən şəxslər, onların müdafiəçiləri, zərərçəkmiş şəxslərin bir qismi, onların hüquqi varisləri və nümayəndələri, həmçinin dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar iştirak ediblər.

Hakim Zeynal Ağayev prosədə ilk dəfə iştirak edən zərərçəkmiş şəxslərə məhkəmə heyətini, dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorları, tərcüməçiləri və s. təqdim edib, habelə onların qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hüquqlarını və vəzifələrini izah edib.

Baş prokurorun böyük köməkçisi Vüsal Əliyev məhkəmə prosesinin Azərbaycanın mülki vətəndaşlarına qarşı törədilmiş terror cinayətləri və digər cinayətləri əhatə edən, habelə məhkəmə istintaqının iki fəslə üzrə zərərçəkmiş şəxslərin dindirilməsi və həmin epizodlara dair digər sənədlərin tədqiqi yolu ilə davam etdirilməsini təklif edib. Beləliklə, 2016-cı ildə, şərti olaraq "Aprel döyüşləri" adlandırılan dövrdə törədilmiş terror aktları və digər cinayətlər, eyni zamanda, 2020-ci ilin iyul ayında, şərti olaraq "Tovuz döyüşləri" adlandırılan dövrdə həyata keçirilmiş terror aktları və digər cinayətlər üzrə zərərçəkmiş şəxslərin dindirilməsinə başlanılıb.

İfadə verən zərərçəkmiş şəxs Elmir Abbasov hərbcı kimi xidmət etdiyi Tərtər rayonunda 2016-cı ildə baş vermiş Aprel döyüşləri zamanı yaralandığını bildirib.

O, dövlət ittihamçısı Vüsal Abdullayevin sualına cavabda 2016-cı il aprelin 1-dən 2-nə keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələrinin təxribatı törətdiyini, atəş açdığını söyləyib və deyib: "Bilirsiniz ki, döyüş və müharibə qanunlarına görə, hərbi bölmə yalnız hərbi bölmə ilə vuruşmalıdır. Amma onlar kəndlərə, dinc əhalinin yaşadığı ərazilərə qadağan edilmis mərmilərlə, o cümlədən zəhərli, yandırıcı mərmilərlə atırdılar. Yəni, Ermənistan silahlı qüvvələri qadağan olunmuş mərmilərdən kütləvi şəkildə istifadə edirdi.

"Şrapnel tipli" adlandırdığımız mərmilərin tərkibində çuqun qəlpələrdən əlavə, bir mərmirin içərisində 2 mindən çox iynə yerləşdirilir. Bunlar ələ iynələrdir ki, onların birinin insana dəyməsi belə kütləvi zəhərlənməyə səbəb ola bilər. Bizə keçirilən təlimlər zamanı videogörüntülər vasitəsilə izah edilib ki, həmin iynələr dəriyə batmadan, onlara, sadəcə, əl ilə toxunmaq belə insan orqanizminə təsir göstərir və zəhərlənməyə səbəb olur".

O, dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorların, zərərçəkmişlərin vəkillərinin, müdafiə tərəfinin, o cümlədən təqsirləndirilən şəxslərin suallarını cavablandırıb. Təqsirləndirilən şəxs Levon Mnatsakanyan sual verən zaman əvvəlcə Aprel döyüşlərində iştirak etdiyini bildirib və deyib: "Mən 2016-cı ildə keçirilən əməliyyatlarda iştirak etmişəm və "ordu komandiri" olmuşam. Düzünü desəm, təqdim olunanların baş verdiyini ilk dəfədir eşidirəm".

Levon Mnatsakanyan hadisə zamanı E.Abbasovun hansı hərbi vəzifəni tutduğunu və rütbəsini soruşub. Zərərçəkmiş şəxs həmin vaxt artilleriya divizionunda batareya komandiri olduğunu, kapitan rütbəsində xidmət etdiyini deyib.

Zərərçəkmiş şəxs Abbas Allahverdiyev ifadəsində bildirib ki, yaşadığı Tapqaraqoyunlu kəndi ermənilər tərə-

findən artilleriya qurğularından və digər silahlardan mütəmadi olaraq atəşə tutulub. Baş Prokurorluğun Dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə idarəsinin şöbə rəisi Nəsir Bayramovun sualına cavabında o bildirib ki, kəndin atəşə məruz qalan istiqamətində dövlət tərəfindən 2013-cü ildə daş hasar çəkilsə də, Ermənistan ordusunun atəşləri müntəzəm olaraq davam edib. 2016-cı il aprelin 2-nə keçən gecə ermənilər Ağdərə tərəfdən atəşlərə başlayıblar, aprelin 3-də axşam saatlarında Ermənistan silahlı qüvvələrinin atdıqları mərmilərdən biri onun evinin həyətinə düşərək partlayıb. Nəticədə, o, sağ gözaltı nəhiyəsindən yaralanıb, evinə və təsərrüfatına ciddi ziyan dəyib.

A.Allahverdiyev təqsirləndirilən şəxs David Manukyanın kəndin sərhədləri barədə suallarını da cavablandırıb. D.Manukyan kənddən İncəçayın keçib-keçmədiyini soruşub. A.Allahverdiyev kənddən İncəçayın keçdiyini bildirib.

Zərərçəkmiş şəxs Elvin Kərimov isə deyib ki, Ermənistan silahlı qüvvələri onun yaşadığı Füzuli rayonunun Alxanlı kəndini dəfələri ağır artilleriya atəşlərinə tutub. 2016-cı il aprelin 4-də saat 16 radələrində evlərindən həyəətə çıxanda qonşusunun həyətinə mərməri düşərək partlayıb və qəlpə onun sağ dizinə dəyib. O, həmin gün xəstəxanaya çatdırılıb.

E.Kərimov Bakı şəhərinin rayon məhkəmələrində dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə şöbəsinin prokuroru Təranə Məmmədovanın suallarını cavablandırarkən diqqətə çatdırıb ki, kənd sakinləri təsərrüfat işləri ilə məşğul olan zaman Ermənistan hərbciləri tərəfindən atəşə tutulublar.

Təqsirləndirilən şəxs Levon Mnatsakanyan zərərçəkmiş şəxsə "Ərazidə neçə atəş mövqeyi var idi" sualını verib. E.Kərimov isə sualı "Mən atəş mövqələrini, postlarımızı saymırdım ki, bunu bilim" deməklə cavablandırıb.

Təqsirləndirilən şəxs David Babayan E.Kərimovdan kənddə neçə nəfərin yaşadığını soruşub. Zərərçəkmiş şəxs isə kənd sakinlərini dəqiq sayını bilmədiyini deyib.

Zərərçəkmiş şəxs Anar Abdullayev qeyd edib ki, yaşadığı Ağdam rayonunun Çəmənli kəndi keçmiş təmas xəttinin yaxınlığında yerləşir. Kənd Ermənistan silahlı qüvvələrinin mütəmadi atəşinə məruz qalıb. 2016-cı il aprelin 27-dən 28-nə keçən gecə həyətdə olarkən qonşuluqda yaşayan dayısı Hüseynin həyətinə mərməri düşərək partlayıb. Mərməri qəlpəsinin kürəyinə dəydiyini hiss edib və huşunu itirib, ayılanda xəstəxanada olduğunu görüb. Qonşusunun onu xəstəxanaya öz maşını ilə gətirdiyini sonradan öyrənib.

Zərərçəkmiş şəxs Sirdaş Kərimov deyib ki, yaşadığı Ağdam rayonunun Çəmənli kəndinə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən 2016-cı il aprelin 27-dən 28-nə keçən gecə növbəti atəşlər başlayıb. Gecə saat 3 radələrində o, qonşularından Famil Mustafayev (zərərçəkmiş şəxsin xalası oğlu), Əli Hüseynov (dayısı), Zahir Rəhimov, Anar Abdullayev və başqaları ilə birlikdə Zahirin evinin təxminən 100 metrliyindəki soğan sahəsində olublar. Həmin yerdən ermənilərin "Qrad" mərmiləri atdıqları görünüb. Saat 4 radələrində mərmilərdən biri onların yanına düşərək partlayıb. Nəticədə Famil Mustafayev hadisə yerində həlak olub, S.Kərimov da daxil olmaqla, digər şəxslər xəsarətlər alıblar. Əli Hüseynov da növbəti gün xəstəxanada vəfat edib. Dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin sualına cavabında S.Kərimov söyləyib ki, həmin vaxt rayon Ermənistan silahlı qüvvələrinin intensiv atəşlərinə məruz qalıb.

Təqsirləndirilən şəxs David Manukyan S.Kərimovdan nə zaman yaralanması barədə soruşub. O isə təkrarən 2016-cı il aprelin 27-dən 28-nə keçən gecə yaralandığını deyib. D.Manukyan ondan yaşadığı kəndə 1994-cü ildən 2016-cı ilədək atəş açılib-açılmadığını soruşub. S.Kərimov kəndin həmin illərdə atəşə tutulduğunu bildirib.

Zərərçəkmiş şəxs Zahir Rəhimov deyib ki, yaşadığı Ağdam rayonunun Çəmənli kəndində 2016-cı il aprelin 28-də gecə o, kənd sakinləri Əli Hüseynov, Famil Mustafayev, Sirdaş Kərimov və Adil Məmmədovla birlikdə olduğu yerin yaxınlığında mərməri düşərək partlayıb. Nəticədə Famil Mustafayev həlak olub, Əli Hüseynov isə ciddi xəsarətlər alıb, sonradan dünyasını dəyişib. Hadisə zamanı o, Sirdaş və Adil isə qəlpə yaraları alıblar. Düşmənin atdığı mərmilərdən biri isə onun evinin divarlarını zədələyib, pəncərələri və təvlənin damını dağıdıb, bununla da ona ziyan vurulub.

Fasilədən sonra təqsirləndirilən şəxs Davit İxçanyan söz alıb. O, digər təqsirləndirilən şəxs David Babayanla mayın 26-da keçirilmiş məhkəmə iclasının protokolları ilə tanış olmaq istədiyini bildirib.

Hakim Zeynal Ağayev erməni dilində tərcüməçinin iştirakı ilə məhkəmə iclas protokolları ilə tanış olmaq üçün şərait yaradılacağını bildirib.

Zərərçəkmiş şəxs Simran Quliyev qeyd edib ki, 2016-cı il aprelin 4-də Ermənistan silahlı qüvvələri yaşadığı ərazini iriçaplı silahlardan növbəti dəfə atəşə tutublar. Həmin gün saat 20 radələrində evlərindən çıxıb darvazadan 4-5 metr aralandığı zaman qarşısına - 20 metrlik məsafədə yerə mərməri düşərək partlayıb. Bu an o, sağ dizində kəskin ağrı hiss edib. Valideynləri onu rayon mərkəzi xəstəxanasına aparıblar. Onun dizinə top mərmisinin qəlpəsinin batdığı məlum olub.

Zərərçəkmiş şəxs Məhbub Orucova bildirib ki, 2020-ci il iyulun 17-də saat 14:30-da Qazax rayonunun Bala Cəfərli kəndi ilə üzbuüz mövqedə yerləşən ərazilərdən Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən atılan və reaktiv qüvvə ilə işləyən aparatın fəzada partlaması nəticəsində ayrılan hissələrdən bəziləri Qazax rayonunun Xanlıqlar kəndində onun yaşadığı evin dam örtüyünə dəyib.

O, Baş prokurorun xüsusi tapşırıqları üzrə köməkçisi Tuqay Rəhimlinin sualını cavablandırarkən kənddə və kəndin yaxınlığında heç bir hərbi hissənin olmadığını bildirib.

Zərərçəkmiş şəxs Səlminə Əliyeva söyləyib ki, 2020-ci il iyulun 17-də Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən atılmış top mərmisinin qəlpələri Qazax rayonunun Xanlıqlar kəndində onun yaşadığı evin dam örtüyünə dəyib. O, prokurorların suallarını cavablandıran zaman yaşadığı kənddə hərbi hissənin olmadığını vurğulayıb.

Zərərçəkmiş şəxs Vüqar Sultanlı Tovuz döyüşlərində - 2020-ci il iyulun

14-də şəhid olan zabitlərimiz - general-mayor Polad Həşimovun, polkovnik İlqar Mirzəyevin və digərlərinin təxliyəsi zamanı Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən atəşə tutulduqlarını, yaxınlığa düşən mərmimin partlaması nəticəsində xəsarətlər aldığını bildirib. "Təxliyəmiz çətin oldu. Xüsusi vurğulamaq istəyirəm ki, düşmənin artilleriyası bizim sanitari avtomobillərimizə və ümumilikdə tibb işçilərinə atəş açırdı. Bu da beynəlxalq humanitar hüquq normalarına görə qadağandır və hərbi cinayət hesab olunur.

Təkcə şəhidlərimiz yox, yaralanan hərbi qulluqçılarımızın da təxliyəsi zamanı bütün yollar düşmənin tərəfindən aramsız mərməri və minaatan atəşinə tutulurdu.

Təqsirləndirilən şəxs David Manukyan şəhid Polad Həşimovun həlak olması barədə sual verərkən "Əşitdiyimə görə, həm yaxşı hərbcı, həm də yaxşı insan olub" deyib və hadisənin gecə, yoxsa gündüz saatlarında baş verməsini soruşub.

Zərərçəkən şəxs isə hadisənin gündüz baş verdiyini bildirib.

Zərərçəkmiş şəxs Məhəmməd Əli İmanov deyib ki, yaşadığı Ağdam rayonunun Məhrizli kəndi mütəmadi olaraq Ermənistan silahlı qüvvələrinin atəşlərinə məruz qalıb.

"2016-cı il aprelin 27-də axşamdan yenə atəşlər başlayıb. Gecə saatlarında oğlu Anar, qonşusu Siyasət və Ədalətə birlikdə digər qonşusu Teyyubun evinə gediblər. Aprelin 28-də saat 5 radələrində Teyyubun evinə mərməri düşüb partlayıb, nəticədə o, başından xəsarət alıb", - deyə M.İmanov qeyd edib.

O, təqsirləndirilən şəxs Levon Mnatsakanyanın "Təkcə sizin kəndi, ya digər kəndləri də atəşə tuturdular" sualına "Bəli, digər kəndləri də atəşə tuturdular" cavabını verib.

Zərərçəkmiş şəxs Kamil Cahanov bildirib ki, 2020-ci il iyulun 17-də saat 14:30-da Ermənistan hərbciləri tərəfindən atılmış mərmimin partlaması nəticəsində ayrılan hissələrin bir qismi Qazax rayonunun Xanlıqlar kəndində onun yaşadığı evin dam örtüyünə dəyib.

"Övvəlki vaxtlarda mən heyvan otarmağa gedəndə Ermənistan hərbciləri atəş açırdılar", - deyə o əlavə edib.

Zərərçəkmiş şəxs Əziz Şirinov Qazax rayonunun Xanlıqlar kəndində yaşadığı evin Tovuz döyüşləri zamanı Ermənistan hərbcilərinin atdıqları mərmimin partlaması nəticəsində zərər çəkdiyini söyləyib.

Məhkəmədə zərərçəkmiş şəxslər barəsindəki tibbi ekspertiza rəyləri də elan olunub.

Ardınca Baş prokurorun böyük köməkçisi Vüsal Əliyevi iştirakı ilə 2016-cı ilin aprel ayı ərzində Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən mülki əhali yaşayan zonaların atəşə tutulması nəticəsində öldürülmüş Azərbaycan vətəndaşları ilə bağlı hadisə yerinə baxış və digər protokolların ekspert rəyləri tədqiq edilib. Bu sıraya 1983-cü il təvəllüdlü Rə-

himov Orxan Valerik oğlunun, 1990-cı il təvəllüdlü Əsədli Fərman Elçin oğlunun, 2000-ci il təvəllüdlü Həsənli Turanə Kamandar qızının, 1954-cü il təvəllüdlü Dadaşov Qarəş Şahmar oğlunun, 1967-ci il təvəllüdlü Mustafayev Famil Əli oğlunun, 1942-ci il təvəllüdlü Hüseynov Əli Müseyib oğlunun öldürülməsi, habelə digər şəxslərə xəsarət yetirilməsi ilə bağlı sənədlər, o cümlədən protokollar daxildir.

Məhkəmə prosesi mayın 30-da davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, Ermənistan dövlətinin, onun dövlət qurumlarının vəzifəli şəxslərinin, hərbi qüvvələrinin və qanunsuz silahlı birləşmələrin bilavasitə rəhbərliyi və iştirakı, şifahi-yazılı qaydada verdiyi tapşırıq, göstəriş və təlimatları, maddi, texniki, şəxsi heyətlə verdiyi dəstəyi, mərkəzi qaydada idarəçiliyi əsasında, eləcə də ciddi nəzarəti altında Azərbaycan ərazisində daxili və beynəlxalq hüquq normalarına zidd şəkildə, Azərbaycana hərbi təcavüz etmək məqsədilə yaradılmış, həmçinin Kəçəryan Robert Sedrakı, Sarkisyan Serj Azati, Manukyan Vazgen Mikaeli, Sarkisyan Vazgen Zaveni, Babayan Samvel Andraniki, Balasanyan Vitali Mikaeli, Balayan Zori Hayki, Ohanyan Seyran Muşeqi, Qaramyan Arşavir Surenoviç, Melkonyan Monte Çarlz və digərlərinin rəhbərliyi, bilavasitə və dolayı iştirakları ilə Ermənistan dövləti, o cümlədən sözügedən cinayətkar birlik tərəfindən aparılan təcavüzkar müharibənin gedişində törədilmiş çoxsaylı cinayət faktlarına dair cinayət işi üzrə ermənişilli 15 təqsirləndirilən şəxs ittiham edilib.

Həmin şəxslər, yəni, Harutyunyan Arayik Vladimiri, Qukasyan Arkadi Arşaviri, Sahakyan Bako Sahaki, İxçanyan Davit Rubeni, Manukyan David Azatini, Babayan David Klimi, Mnatsakanyan Levon Henrikoviç, Beqlaryan Vasili İvani, Qazaryan Erik Roberti, Allahverdiyən Davit Nelsoni, Stepanyan Qungen Homeri, Balayan Levon Romiki, Babayan Madat Arakeloviç, Martirosyan Qarik Qriqori, Paşayan Melikset Vladimiri Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 103 (soyqırımı), 105 (əhalini məhv etmə), 106 (köləlik), 107 (əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrum etmə), 113 (işğəncə), 114 (muzdluluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münəqqiş zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 118 (hərbi soyğunçuluq), 120 (qəsdən adam öldürmə), 192 (qanunsuz sahibkarlıq), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gözdirmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına sui-qəsd etmə), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279-cu (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma) və digər maddələri ilə ittiham olunurlar.